

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

©2018 КУХАРСЬКА Н. О., КЛЄВЦЄВИЧ Н. А.

УДК 334.02

Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А. Нормативно-правовий механізм забезпечення стратегічного планування регіонального розвитку

Представлено нормативно-правове забезпечення стратегічного планування регіонального розвитку. Розглянуто особливості стратегічного планування на регіональному рівні в сучасних умовах. Проаналізовано проблеми, які перешкоджають використанню системи стратегічного планування, не даючи змоги як розробити значущі плани, так і забезпечити їхню реалізацію. Визначено, що в Україні загалом створено нормативно-правову базу для дієвого розвитку регіонів, однак вона потребує систематизації та впорядкування, оскільки деякі питання досі залишаються остаточно не врегульованими. Надано пропозиції щодо подальшого вдосконалення інституційних механізмів стратегічного планування на регіональному рівні, що дасть можливість підвищити якість розробки стратегічних документів у процесі прийняття управлінських рішень. Перспективою подальших досліджень є формування науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення законодавства, яке регламентує питання планування та реалізації стратегій соціально-економічного розвитку регіонів.

Ключові слова: стратегічне планування, нормативно-правова база, регіональний розвиток, регіональне управління, місцеве самоврядування, державне управління.

Табл.: 1. Бібл.: 14.

Кухарська Наталія Олександрівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри загальної економічної теорії та економічної політики, Одеський національний економічний університет (вул. Преображенська, 8, Одеса, 65082, Україна)

E-mail: kuharska.nat@gmail.com

Клевцевич Наталія Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки права та управління бізнесом, Одеський національний економічний університет (вул. Преображенська, 8, Одеса, 65082, Україна)

E-mail: wqz2007@rambler.ru

УДК 334.02

Кухарская Н. А., Клевцевич Н. А. Нормативно-правовой механизм обеспечения стратегического планирования регионального развития
Представлено нормативно-правовое обеспечение стратегического планирования регионального развития. Рассмотрены особенности стратегического планирования на региональном уровне в современных условиях. Проанализированы проблемы, которые препятствуют использованию системы стратегического планирования, не давая возможности как разработать значимые планы, так и обеспечить их реализацию. Определено, что в Украине в целом создана нормативно-правовая база для эффективного развития регионов, однако она требует систематизации и упорядочения, поскольку некоторые вопросы до сих пор остаются до конца не урегулированными. Представлены предложения по дальнейшему совершенствованию институциональных механизмов стратегического планирования на региональном уровне, что позволит повысить качество разработки стратегических документов в процессе принятия управленческих решений. Перспективной дальнейших исследований является формирование научно обоснованных предложений по совершенствованию законодательства, регламентирующего вопросы планирования и реализации стратегий социально-экономического развития регионов.

Ключевые слова: стратегическое планирование, нормативно-правовая база, региональное развитие, региональное управление, местное самоуправление, государственное управление.

Табл.: 1. Библ.: 14.

Кухарская Наталья Александровна – доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры общей экономической теории и экономической политики, Одесский национальный экономический университет (ул. Преображенская, 8, Одесса, 65082, Украина)

E-mail: kuharska.nat@gmail.com

Клевцевич Наталья Анатольевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики права и управления бизнесом, Одесский национальный экономический университет (ул. Преображенская, 8, Одесса, 65082, Украина)

E-mail: wqz2007@rambler.ru

UDC 334.02

Kuharskaya N. O., Klievtsievych N. A. The Normative and Legal Mechanism for Provision of the Strategic Planning of Regional Development

The normative and legal provision of the strategic planning of regional development is presented. Features of strategic planning at the regional level in modern conditions are considered. The problems that prevent the use of the system of strategic planning without giving an opportunity both to develop significant plans and to ensure their realization were analyzed. It has been determined that Ukraine as a whole has a normative and legal base for the efficient development of regions, but it requires systematization and harmonization, as some issues are still unresolved. Proposals for further improvement of institutional mechanisms of strategic planning at the regional level are presented, which will improve the quality of development of strategic documents in the process of adoption of managerial decisions. Prospect for further research is the formation of scientifically substantiated proposals to improve the legislation regulating the issues of planning and implementation of strategies for socio-economic development of regions.

Keywords: strategic planning, normative and legal base, regional development, regional administration, local government, public administration.

Tbl.: 1. Bibl.: 14.

Kuharskaya Natalia O. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of General Economic Theory and Economic Policy, Odesa National Economic University (8 Preobrazhenska Str., Odesa, 65082, Ukraine)

E-mail: kuharska.nat@gmail.com

Klievtsievych Nataliia A. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Economics of Law and Business Management, Odesa National Economic University (8 Preobrazhenska Str., Odesa, 65082, Ukraine)

E-mail: wqz2007@rambler.ru

Соціально-економічний розвиток – це процес, який необхідно прогнозувати, планувати та контролювати. Необхідною умовою для успішного вирішення даних завдань є наявність відповідної нормативно-правової бази. Для України, яка побудує нову систему стратегічного планування, програмування та прогнозування, наявність нормативно-правового забезпечення у цій сфері є необхідним чинником дієвого регіонального розвитку.

Питанням стратегічного планування регіонів і формуванню стратегії їх розвитку присвячено фундаментальні дослідження таких вітчизняних науковців, як В. Варцаба [1], Н. Федяй [2], О. Вагченко [3], О. Андрейченко [3], О. Берданова [4], В. Вакуленко [4], Н. Сментина [5] та ін. Переважна більшість українських науковців, оцінюючи політику держави відносно розвитку регіонів в Україні, зазначають збереження значного розшарування соціального та економічного їх розвитку й необхідність застосування науково обґрунтованої державної політики структурних зрушень. Вагомий внесок у дослідження регіонального розвитку та застосування системи стратегічного планування на мезорівні зробили і закордонні вчені: І. Ансофф [6], І. Пісін [7], Г. Мінцберг [8], Б. Альстренд [8], Дж. Лемпел [8] та ін. Разом з цим, дослідження цих робіт продемонструвало, що мають місце немало дискусійних питань, які відображають недостатню ступень опрацювання цієї проблеми. Наслідком цього є безсистемність при формуванні стратегій регіонального розвитку та слабка ефективність моніторингу їх реалізації. Особливості стратегічного планування на регіональному рівні в сучасних умовах потребують подальшого наукового дослідження та практичної модернізації.

Метою статті є аналіз нормативно-правового забезпечення стратегічного планування регіонального розвитку в Україні на сучасному етапі, визначення проблем, які існують з цього питання, чинників, під впливом яких вони формуються, та обґрунтування напрямків його вдосконалення.

Нормативно-правовий механізм забезпечення стратегічного планування регіонального розвитку в Україні представлено багатьма документами, серед яких, зокрема, Конституція України, закони України, акти Верховної Ради України, Президента України і Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування. На основі аналізу змісту цих законодавчих актів вважаємо доцільним систематизувати існуюче законодавче поле, поділивши його за певними ознаками, серед яких виділимо такі, як:

- ✦ оцінка вихідного рівня розвитку регіонів (документи, що дають можливість оцінити рівень соціально-економічного розвитку регіонів України за результатами реалізації стратегічних планів);

- ✦ перспективи регіонального розвитку (документи, що висвітлюють бачення подальшого соціально-економічного розвитку регіонів);
- ✦ цілі регіонального розвитку (документи, що визначають пріоритети (бачення) регіонального розвитку як сукупності соціальних і економічних цілей);
- ✦ можливі альтернативи регіонального розвитку (документи, що обґрунтовують стратегічні альтернативи регіонального розвитку);
- ✦ реалізація стратегій регіонального розвитку (документи, що містять шляхи та конкретні механізми реалізації регіональних стратегій розвитку);
- ✦ контроль за виконанням стратегій регіонального розвитку (документи, що висвітлюють порядок контролю та моніторингу регіональних стратегій розвитку);
- ✦ оцінка дієвості та життєздатності стратегій регіонального розвитку (документи, що відображають оцінку ефективності та результативності реалізації стратегій регіонального розвитку).

Існуюче нормативно-правове забезпечення стратегічного планування регіонального розвитку України представлено в *табл. 1*.

Позитивно оцінюючи започаткування практики стратегічного планування в Україні, необхідно відмітити, що вищенаведені документи не містять шляхів досягнення зазначеної мети регіонального розвитку, а терміни її досягнення не відповідають необхідним ресурсам.

Так, наприклад, механізм регіонального планування в Україні затверджений Методичними рекомендаціями щодо формування регіональних стратегій розвитку. Відповідно до цього документа Регіональна стратегія розвитку є стратегічним планом розвитку регіону, що визначає цілі, завдання, пріоритети, напрям сталого економічного і соціального розвитку областей та м. Київ на середньостроковий (4–6 років) та довгостроковий (10–15 років) періоди. Район, як адміністративно-територіальна одиниця, у цьому нормативно-правовому акті взагалі не розглядається як об'єкт довгострокового планування. Разом із цим, ст. 18 Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» передбачає розробку місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування прогнозів економічного і соціального розвитку областей, районів і міст на середньостроковий період, програм економічного і соціального розвитку областей, районів і міст на короткотерміновий період [9].

Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 р. також розглядає район як об'єкт довготермінового планування [10].

Нормативно-правове поле стратегічного планування в Україні

Критерії впливу на регіональний розвиток	Нормативно-правові та законодавчі акти
1	2
Вихідний рівень розвитку	<ul style="list-style-type: none"> • Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 06.08.2014 р. № 385. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-p; • Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» від 11.11.2015 р. № 932. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-p; • Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства «Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації» від 31.03.2016 р. № 79. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16; • Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади» від 30.03.2016 р. № 75. http://www.cct.com.ua/2016/30.03.2016_75.htm
Перспективи розвитку	<ul style="list-style-type: none"> • Закон України «Про Генеральну схему планування території України» від 07.02.2002 р. № 3059-III. http://dbn.at.ua/load/zakony/20-1-0-1013; • Указ Президента України «Про схвалення Концепції державної регіональної політики» від 25.05.2001 р. № 341/2001. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/341/2001; • Постанова ВР України «Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів» 24.12.1999 р. № 1359-14. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1359-14
Цілі розвитку	<ul style="list-style-type: none"> • Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 р. № 1602-III493. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1602-14; • Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 08.09.2005 р. № 2850-IV. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2850-15; • Законів України «Про державні цільові програми» від 18.03.2004 р. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1621-15; • Указ Президента України «Про схвалення Концепції державної регіональної політики» від 25.05.2001 р. № 341/2001. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/341/2001/; • Указ Президента України «Про утворення Ради з питань регіонального розвитку та місцевого самоврядування» від 02.04.2009 р. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/224/2015; • Розпорядження КМ України «Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України» від 04.10.2006 р. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/633-2012-p.
Альтернативи розвитку	<ul style="list-style-type: none"> • Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 08.09.2005 р. № 2850-IV. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2850-15; • Указ Президента України «Про схвалення Концепції державної регіональної політики» від 25.05.2001 р. № 341/2001. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/341/2001; • Постанова КМ України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 6 серпня 2014 р. № 385. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-p; • Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства «Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації» від 31.03.2016 р. № 79. http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16; • Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади» від 30.03.2016 р. № 75. https://www.zakon-i-normativ.info/index.php/component/lica/?href=0&view=text&base=1&id=1598996&menu=1;

1	2
	<ul style="list-style-type: none"> • Постанова КМ України «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2016 рік та основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2017–2019 роки» від 05.08.2015 р. № 558. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/558-2015-p; • Постанова КМ України «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2018–2020 роки» від 31.05.2017 р. № 411. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/411-2017-p
Реалізація стратегії	<ul style="list-style-type: none"> • Бюджетний Кодекс України від 07.10.2010 р. № 2592-VI. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17; • Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/BS000110.html; • Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-вр. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр; • Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 р. № 586-14. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/586-14; • Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23 березня 2000 р. № 1602-III493. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1602-14; • Закон України «Про державні цільові програми» від 18.03.2004 р. № 1621-IV. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1621-15; • Постанова КМ України «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету» від 26.04.2003 р. № 621. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/621-2003-p; • Постанова КМ України «Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України» від 04.10.2006 р. № 504-р. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504-2006-p; • Постанова КМ України «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» від 11.11.2015 р. № 932. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-p
Контроль	<ul style="list-style-type: none"> • Постанова КМ України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 06.08.2014 р. № 385. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-p; • Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства «Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації» від 31.03.2016 р. № 79. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16; • Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади» від 30.03.2016 р. № 75. http://www.cct.com.ua/2016/30.03.2016_75.htm
Дієвість, життєздатність	<ul style="list-style-type: none"> • Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 06.08.2014 р. № 385. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-p; • Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства «Про затвердження Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації» від 31.03.2016 р. № 79. http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16; • Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади» від 30.03.2016 р. № 75. http://www.cct.com.ua/2016/30.03.2016_75.htm

Район як об'єкт довготермінового планування розвитку визначає також і Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності». Зокрема, у ст. 6 та 7 зазначеного закону відмічено, що управління у сфері містобудівної діяльності здійснюється ВР України, КМ України, центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури, іншими спеціально уповноваженими органами містобудування та архітектури, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування [11].

Така законодавча невідповідність присутня і у визначенні суб'єкта розробки стратегічних планів та здійснення моніторингу їх виконання. Зокрема, ст. 143 Конституції України визначає, що територіальні громади міст, селищ та сіл безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування затверджують програми соціально-економічного та культурного розвитку і контролюють їх виконання [12]. При цьому ст. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» відносить затвердження програм соціально-економічного розвитку, цільових програм із інших сфер компетенції місцевого самоврядування до виключної компетенції міських, селищних та сільських рад [13]. Цей Закон закріплює за виконкомом селищних та сільських рад право подання в місцеві державні адміністрації інформації щодо формування районних програм, а також надання пропозицій до таких програм. Здійснення програм соціально-економічного розвитку районів та областей (за ст. 119 Конституції України) покладається на місцеві держадміністрації. Ст. 72 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначає, що в питаннях реалізації програм соціально-економічного розвитку державні адміністрації є підзвітними відповідним радам. Водночас практика показує, що розробниками, розпорядниками коштів, виконавцями й органами, що їх контролюють, є саме місцеві державні адміністрації, а Ради, як правило, виконують наглядову функцію [13].

У 2014 р. затверджено Державну стратегію регіонального розвитку України на період до 2020 р. та у 2015 р. – більшість регіональних стратегій розвитку на період до 2020 р. Оцінка досвіду застосування цих документів дає можливість констатувати, що визначені стратегічні цілі та механізм вибору пріоритетів розвитку регіонів держави не змінюються, попри зовнішні зміни та зміни всередині країни. Крім того, часовий лаг стратегічного планування регіонального розвитку в п'ять років є недостатнім для досягнення реальних результатів.

Загальними недоліками вказаних стратегій є: відсутність сформованого і економічно обґрунтованого бачення подальших перетворень соціально-економічної сфери регіонів; описовість і неконкретність стратегій; декларативний характер більшості

стратегій розвитку регіонів (стратегії є обов'язковими до виконання, але досить часто вони далекі від реальних потреб місцевого розвитку та можливостей їх ресурсного забезпечення).

А уже важливим у стратегічному плануванні регіонального розвитку є прийняття ВР України за основу в першому читанні Закону України «Про державне стратегічне планування» [14].

Даний закон необхідний, оскільки деякі чинні нормативно-правові акти у сфері державного програмування, прогнозування і планування застаріли, не погоджені один з одним і не враховують наявного передового вітчизняного й закордонного досвіду стратегічного планування і т. ін. Але слід також зауважити, що його зміст має певні недоліки:

- ✦ відкрите на сьогодні питання щодо алгоритму узгодження програм, прогнозів, планів, що приймаються на національному, регіональному і місцевому рівнях;
- ✦ є певні питання щодо горизонту планування. У проекті визначено довгострокове планування (понад 5 років), середньострокове (від 3 до 5 років) та короткострокове (1 рік), але це не корелюється зі світовою практикою планування;
- ✦ залишилися невизначеними питання внесення змін у документи державного стратегічного планування – зокрема, у частині визначення підстав, порядку таких змін, повноважень учасників стратегічного планування тощо;
- ✦ не вирішено питання щодо забезпечення виконання документів державного стратегічного планування (а саме, матеріального, організаційного і фінансового і т. ін.);
- ✦ не чітко прописана відповідальність посадових осіб за невиконання та/або неналежне виконання документів, що розробляються регіональними та місцевими органами управління та влади;
- ✦ проект закону передбачає, що розробка документів державного стратегічного планування має бути відкритою, але, разом із цим, у ньому не прописано конкретні механізми та заходи, які її забезпечують;
- ✦ не відображено процедуру публічного обговорення документів стратегічного розвитку;
- ✦ немає чіткого визначення порядку стратегічного планування на місцях – не зазначаються документи стратегічного планування, повноваження та відповідальність його учасників на цьому рівні.

Тобто, прийняття Закону «Про державне стратегічне планування» є дуже важливим, але його зміст потребує доопрацювання для усунення визначених недоліків.

ВИСНОВКИ

Підбиваючи підсумки розгляду нормативно-правового забезпечення стратегічного планування регіонального розвитку України, можемо відмітити, що використовувані механізми досить різноманітні. Але, незважаючи на достатньо широкий спектр нормативних актів, комплексний механізм законодавчого та нормативного забезпечення цих процесів поки що не сформовано. Обумовлено це різними чинниками. У сфері вдосконалення правових основ регіонального розвитку в Україні найближчим часом вкрай важливими стають такі заходи, як усунення протиріч між положеннями деяких законів, що регламентують відношення у цій сфері; підвищення рівня обґрунтованості та доцільності застосування ряду викладених у законодавстві норм; урахування думки суб'єктів правового регулювання при розробці законодавчих актів; розробка механізмів реальної реалізації ряду положень. Реалізація цих заходів позитивно вплине на вдосконалення державної регіональної політики.

Подальші наукові дослідження полягають у поглибленому вивченні та формуванні науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення стратегічного планування регіонального розвитку. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Варцаба В. І.** Управління регіональним розвитком: теорія і практика гармонізації цілей та інтересів влади, науки, бізнесу: монографія. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2015. 486 с.
2. **Федяй Н. О.** Стратегічне планування економічного розвитку регіонів України: науково-методичний аспект. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 11. С. 235–241.
3. **Ватченко О. Б., Андрейченко О. А.** Стратегічне планування розвитку регіонів України. *Економічний простір*. 2016. № 113. С. 15–26.
4. **Берданова О., Вакулєнко В.** Стратегічне планування місцевого розвитку: практич. посіб. /Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. Київ: ТОВ «Софія-А», 2012. 88 с.
5. **Сментина Н. В.** Стратегічне планування соціально-економічного розвитку на мезорівні: теорія, методологія, практика: монографія. Одеса: Атлант, 2015. 365 с.
6. **Ансофф І.** Стратегическое управление/пср. с англ. под ред. Евенко Л. И. М.: Экономика, 2013. 519 с.
7. **Рисин И. Е.** Стратегическое планирование регионального развития: современная практика, направления совершенствования: монография. М.: Русайнс, 2016. 85 с.
8. **Минцберг Г., Альстрэнд Б., Лэмпел Дж.** Школы стратегий/пер. с англ. под ред. Ю. Н. Каптуревского. СПб.: Экономика, 2011. 336 с.
9. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 03.03.2000 р. № 1602-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1602-14>

10. Постанова Кабінету міністрів України «Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року» від 6 серпня 2014 р. № 385. URL: <http://zakon4rada.gov.ua>

11. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 р. № 3038-17. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>

12. Закон України «Конституція України» від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (Редакція станом на 12.04.2012). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-вр>

13. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>

14. Проект Закону України «Про державне стратегічне планування» від 15.11.2011 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/7uicN1022.322.0>

REFERENCES

- Ansoff, I. *Strategicheskoye upravleniye* [Strategic management]. Moscow: Ekonomika, 2013.
- Berdanova, O., and Vakulenko, V. "Stratehichne planuvannya mistsevoho rozvytku" [Strategic Planning for Local Development]. *Pidtrymka detsentralizatsii v Ukraini – DESPRO*. Kyiv: TOV «Sofia-A», 2012.
- Fediai, N. O. "Stratehichne planuvannya ekonomichnoho rozvytku rehioniv Ukrainy: naukovo-metodychnyi aspekt" [Strategic planning of economic development of regions of Ukraine: scientific and methodical aspect]. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 11 (2012): 235-241.
- [Legal Act of Ukraine] (1996). <http://zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-вр>
- [Legal Act of Ukraine] (1997). <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
- [Legal Act of Ukraine] (2000). <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1602-14>
- [Legal Act of Ukraine] (2011). <http://zakon.nau.ua/doc/7uicN1022.322.0>
- [Legal Act of Ukraine] (2011). <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
- [Legal Act of Ukraine] (2014). <http://zakon4.rada.gov.ua>
- Mintsberg, G., Alstrend, B., and Lempel, Dzh. *Shkoly strategiy* [School of strategy]. St. Petersburg: Ekonomika, 2011.
- Risin, I. Ye. *Strategicheskoye planirovaniye regionalnogo razvitiya: sovremennaya praktika, napravleniya sovershenstvovaniya* [Strategic planning of regional development: modern practice, areas of improvement]. Moscow: Rusayns, 2016.
- Smentyna, N. V. *Stratehichne planuvannya sotsialno-ekonomichnoho rozvytku na mezorivni: teoriia, metodolohiia, praktika* [Strategic planning of socio-economic development on the meso-level: theory, methodology, practice]. Odessa: Atlant, 2015.
- Vartsaba, V. I. *Upravlinnia rehionalnym rozvytkom: teoriia i praktika harmonizatsii tsilei ta interesiv vlady, nauky, biznesu* [Regional development management: the theory and practice of harmonizing the goals and interests of power, science and business]. Ivano-Frankivsk: IFNTUNH, 2015.
- Vatchenko, O. B., and Andreichenko, O. A. "Stratehichne planuvannya rozvytku rehioniv Ukrainy" [Strategic planning of development of regions of Ukraine]. *Ekonomichniy prostir*, no. 113 (2016): 15-26.